

**Program Wychowawczo-Profilaktyczny
Szkoły Podstawowej
w Raławiczkach**

„Wychowywać to kochać i wymagać”

Zatwierdzony:

29.09.2017

Preambuła

Program wychowawczo - profilaktyczny Szkoły Podstawowej w Raławiczkach jest nieodłącznym elementem statutu Szkoły i realizuje cele wychowawczo-opiekuńcze oraz profilaktyczne. Głównym założeniem programu jest szeroko rozumiana działalność Szkoły na rzecz zapobiegania zachowaniom ryzykownym oraz interwencja w sytuacjach wymagających zdecydowanej reakcji na niepożądane zjawiska i zachowania uczniów. Program w swoich założeniach ma na celu wspomóc wychowawczą rolę rodziców, dostarczać wiedzy i przykładów na temat przestrzegania norm współżycia społecznego oraz przygotować uczniów do życia w dorosłym świecie ludzi odpowiedzialnych za swoje zachowania.

Założenia programu:

- 1) główne założenia programu koncentrują się wokół przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym i niepożądanym przez skutecznie prowadzoną profilaktykę zachowań,
- 2) zadaniem Szkoły jest wzmacnianie pozytywnych zachowań uczniów oraz promowanie działań, które służą powszechnie akceptowanym normom społecznym,
- 3) profilaktyka zachowań, stała diagnoza zachowań uczniów będzie prowadzona na bieżąco w ramach godzin do dyspozycji wychowawcy oraz w ramach odrębnych zajęć profilaktyczno-edukacyjnych, w tym w formie przedstawień i scenek z zakresu profilaktyki zachowań,
- 4) profilaktyka w Szkole w kolejnych pięciu latach będzie opierała się na następujących działaniach:
 - a) wzmocnienie pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym także z uczniem zdolnym,
 - b) wzbogacenie oferty zajęć pozalekcyjnych - koła zainteresowań, zajęcia wyrównawcze i wychowawcze, w oparciu o rzeczywiste potrzeby uczniów,
 - c) wspomaganie rozwoju moralnego uczniów (poszanowanie norm, wartości i autorytetów),
 - d) stwarzanie uczniom warunków do rozwijania własnych zainteresowań i zagospodarowanie wolnego czasu uczniów zajęciami pozalekcyjnymi,
 - e) wspomaganie rodziców w prawidłowym pełnieniu przez nich funkcji wychowawczych;
- 5) Szkoła będzie kontynuowała współpracę z następującymi instytucjami:
 - a) placówki kulturalno-oświatowe (ośrodek kultury, biblioteka publiczna, kino, teatr, muzea i inne):
 - uczestnictwo w spektaklach teatralnych o charakterze profilaktycznym,
 - udział w spotkaniach poświęconych problemom zdrowotnym,
 - udział w konkursach organizowanych przez placówki kulturalno-oświatowe,

b) placówki oświatowo-opiekuńcze (poradnia psychologiczno-pedagogiczna, poradnia uzależnień):

- pomoc uczniom przejawiającym trudności w zachowaniu i nauce,
- pomoc dzieciom z rodzin uzależnionych i patologicznych,
- udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej,
- udział w spotkaniach organizowanych przez psychologów, pedagogów, lekarzy specjalistów;

c) wymiar sprawiedliwości (sąd, kuratorzy, policja):

- współpraca z kuratorem, sadem rodzinnym,
- udział w zajęciach prowadzonych przez policjantów na temat przeciwdziałania agresji i przestępczości, bezpieczeństwa na drodze.

Cele programu:

- 1) dbałość o zapewnienie uczniom bezpiecznych warunków nauki,
- 2) systematyczne diagnozowanie zachowań uczniów, w szczególności zachowań ryzykownych,
- 3) wzmacnianie pozytywnych zachowań uczniów, dostarczanie przykładów właściwych postaw,
- 4) zwracanie uwagi na kulturalne zachowania,
- 5) zapobieganie i prowadzenie profilaktyki uzależnień,
- 6) zapobieganie nadmiernemu spędzaniu czasu przy komputerze, przestrzeganie przed cyberprzemocą,
- 7) promowanie zdrowego trybu życia,
- 8) promowanie zdrowej żywności,
- 9) utrwalenie postaw i zachowań społecznych warunkujących prawidłowy rozwój.

Cele szczegółowe:

- 1) wypracowanie szkolnego kodeksu dobrego wychowania,
- 2) poznawanie zasad savoir-vivre'u w praktyce,
- 3) systematyczne uświadamianie uczniom szkodliwości używania wulgaryzmów,
- 4) promowanie szacunku do języka ojczystego,
- 5) przeprowadzenie cyklu lekcji wychowawczych poświęconych szkodliwości zachowań ryzykownych, w tym wszelkim przejawom przemocy i agresji,
- 6) realizacja zajęć poświęconych szkodliwości używek,
- 7) zorganizowanie zajęć pozalekcyjnych, rozwijających zainteresowania i pasje

- uczniowskie, przeprowadzenie diagnozy potrzeb,
- 8) przeprowadzenie zajęć dotyczących cyberprzemocy, szkodliwości nadmiernego spędzania czasu przy komputerze,
 - 9) kształtowanie postaw tolerancji wobec inności, zasad demokracji, sprawiedliwości społecznej i zasad moralnych,
 - 10) doskonalenie umiejętności efektywnej komunikacji, podejmowania decyzji oraz radzenia sobie ze stresem,
 - 11) budowanie własnego wizerunku i wiary we własne możliwości,
 - 12) zdobywanie wiedzy o zdrowym trybie życia,
 - 13) rozwijanie umiejętności interpersonalnych, asertywności, empatii, rozładowania negatywnych emocji,
 - 14) kształcenie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych,
 - 15) wspieranie rodziców w procesie wychowania uczniów, przeprowadzenie pogadanek, szkoleń, warsztatów, w szczególności dotyczących trudnych zachowań dzieci i młodzieży.

Metody i formy pracy:

- 1) metody aktywizujące: drzewko decyzyjne, rybi szkielet, mapa mentalna, scenki dramowe, debaty, dyskusje, panele dyskusyjne, wykorzystanie literatury, filmów i spektakli profilaktycznych, plakaty, gry dydaktyczne, symulacje,
- 2) praca w grupach, zespołach, parach, praca indywidualna, apele, fora, happeningi,
- 3) wycieczki i wyjazdy tematyczne,
- 4) prezentacje multimedialne.

Reakcja Szkoły na zjawiska zagrażające bezpieczeństwu dzieci i młodzieży, sytuacje interwencyjne:

- 1) interwencja w środowisku domowym ucznia prowadzona przez upoważnione osoby lub instytucje (policja, sąd rodzinny, kuratorzy),
- 2) interwencja w środowisku szkolnym ucznia,
- 3) interwencja w sytuacji kryzysu rozwojowego (prowadzona przez specjalistę),
- 4) pomoc psychologiczno-pedagogiczna,
- 5) terapia specjalistyczna indywidualna, grupowa (prowadzona przez specjalistę).

Wszystkie działania są zgodne z obowiązującymi w szkole procedurami.

Osoby odpowiedzialne za realizację:

- Dyrektor/wicedyrektor Szkoły,
- wychowawcy klas,
- nauczyciele
- pedagog szkolny,
- rodzice,
- pielęgniarka szkolna.

Ewaluacja programu:

- ankiety ewaluacyjne skierowane do uczniów,
- obserwacje,
- wywiad środowiskowy, w tym wywiad z rodzicami,
- rozmowy wychowawcze,
- opinie uczniów i rodziców,
- analiza dokumentów Szkoły,
- procedury.

Spodziewane efekty:

- zmniejszenie liczby zachowań agresywnych w Szkole,
- wzrost poprawności językowej w mowie potocznej (rzadziej używane wulgaryzmy),
- utrwalenie zachowań asertywnych,
- empatia,
- wzrost wiedzy uczniów oraz rodziców na temat uzależnień i przeciwdziałania im,
- dbanie o zdrowie fizyczne i psychiczne,
- umiejętność organizowania czasu wolnego,
- świadome i umiejętne korzystanie z komputera, Internetu,
- prawidłowe reakcje w sytuacjach zagrożenia,
- zachowanie higieny osobistej,
- sukcesy uczniów w Szkole.

Misja i wizja szkoły

Wychowanie dziecka to proces świadomy, celowy, bardzo złożony i trudny, który polega na planowanym wpajaniu dziecku zasad i reguł którymi ma się ono kierować w swoim życiu i postępowaniu.

Podstawowym i naturalnym środowiskiem społecznym i wychowawczym dzieci i młodzieży jest rodzina, to ona powinna posiadać priorytet w wychowaniu młodego człowieka. Rodzice mają prawo decydować o całym procesie wychowania dziecka, również o tym nurcie wychowania, który realizowany będzie w szkole.

Szkoła będzie wspierać wszystkie działania wychowawcze rodziny i dzięki wspólnym wysiłkom obu środowisk zapewnione będą warunki do wszechstronnego rozwoju osobowości wychowanka.

Jesteśmy szkołą nowoczesną, bezpieczną i przyjazną. Pracujemy jako zespół, szanując i wspierając się nawzajem. Uczymy kreatywności, z jednoczesnym naciskiem na odpowiedzialność za własne decyzje. Jesteśmy otwarci na świat i zmiany w nim zachodzące, chętni do czerpania z jego dorobku naukowego i kulturowego.

Nasza szkoła jest zakorzeniona w tradycji lokalnej i narodowej. Kształcimy swoich wychowanków w oparciu o szacunek do drugiego człowieka, poszanowanie systemu wartości, dziedzictwa kulturowego i historycznego.

Każdy uczeń w naszej szkole osiąga sukces na miarę swoich możliwości, uczy się żyć w środowisku i dla środowiska. Kształtujemy w uczniach wrażliwość na dobro, prawdę i piękno. Najwyższym dobrem jest dla nas uczeń.

Wychowanek

- Poznaje i akceptuje chrześcijański system wartości z poszanowaniem odrębności wyznaniowej w duchu ekumenizmu i tolerancji.
- Rozwija swą wrażliwość estetyczną i moralną.
- Uznaje potrzebę i rozwija umiejętności dbania o własne zdrowie i sprawność fizyczną.
- Zachowuje czujność wobec zagrożeń dla zdrowia fizycznego, psychicznego i duchowego płynących z mediów i środowiska społecznego.
- Wzmacnia swe poczucie tożsamości kulturowej, historycznej, etnicznej i narodowej.

- Zna i akceptuje cel rozwoju osobowości i aktywnie uczestniczy w kierowaniu swoim rozwojem.
- Rozwija umiejętności poznawania siebie oraz otoczenia rodzinnego, społecznego, kulturowego i przyrodniczego.
- Kształci swe umiejętności pracy zespołowej oraz umiejętności organizacyjne poprzez różne formy aktywnej samorządności.
- Działając, rozróżnia dobro wspólne i jednostkowe i potrafi dokonywać świadomych wyborów oraz ponosi za nie odpowiedzialność.
- Umacnia wiarę we własne siły i w zdolności osiągnięcia wartościowych i trudnych celów.
- Ma świadomość życiowej użyteczności wiedzy i umiejętności zdobywanych w szkole.
- Szkoła wspiera rodziców w ich działalności wychowawczej i nie podejmuje działań sprzecznych z wolą rodziców i powszechnie uznawanym systemem wartości.
- Nasza szkoła stwarza optymalne (w miarę swych możliwości) warunki rozwoju intelektualnego, estetycznego, komunikacyjnego, społecznego swoich wychowanków.
- Wspiera wszechstronny rozwój uczniów i pomaga im w poznawaniu predyspozycji i cech osobowych.
- Wdraża ucznia do dbania o rozwój cech pożądaných w uporządkowanym systemie wartości.
- Pomaga uczniom i ukierunkowuje ich w dokonywaniu właściwych wyborów w zakresie wartości i postaw.
- Dokładnie precyzuje stawiane uczniom wymagania i okręca pożądane zachowania uczniów, które zapewniają harmonijne współzycie wszystkich członków środowiska szkolnego.
- Inspiruje uczniów do aktywnego udziału w procesie edukacji oraz do rozwijania twórczości własnej.
- Zapewnia warunki do wszechstronnego, harmonijnego rozwoju dziecka w przyjaznym, zdrowym i bezpiecznym środowisku oraz w poczuciu więzi z rodziną i ojczyzną – „Małą” i „Dużą”.

Model absolwenta

Absolwent naszej szkoły bardzo dobrze funkcjonuje w swoim naturalnym otoczeniu w domu i w szkole. Pozytywnie patrzy na otaczający świat, siebie i innych ludzi. Traktuje naukę jako coś oczywistego, czasem nawet atrakcyjnego, choć na ogół nie uczy się bezkrytycznie wszystkiego. Ma określony, dość szeroki krąg zainteresowań, którym poświęca swój czas, i które rozwija.

Jest człowiekiem **otwartym**. Chętnie i skutecznie nawiązuje komunikację, prezentując swój punkt widzenia i rozważając poglądy innych. W grupie potrafi działać zgodnie z obowiązującymi w niej zasadami. Interesuje się stawianymi przed nim zadaniami, potrafi planować swoje działanie i realizować swoje zamierzenia.

Nasz absolwent jest **odpowiedzialny**. Stara się przewidzieć skutki swoich działań i gotów jest ponieść konsekwencje swoich czynów.

Jest **prawy**. Rozróżnia dobre i złe uczynki w oparciu o chrześcijański system wartości obowiązujący w jego otoczeniu. W swoim zachowaniu wykazuje dobre intencje.

Jest **tolerancyjny**. Rozumie, że różnice między ludźmi są czymś normalnym i pożądanym. W każdym człowieku stara się dostrzec coś dobrego i zrozumieć go.

Jest **ciekawym świata**. Chętnie gromadzi wiadomości, korzystając z różnych źródeł. Stara się poszerzać swoją wiedzę, jest aktywny umysłowo – na ogół się nie nudzi. Jest **krytyczny**. Potrafi selekcjonować i porządkować zdobywane informacje i ocenić ich przydatność do określonego celu.

Absolwent naszej szkoły ma poczucie silnej więzi łączącej go z „Małą Ojczyzną”. Jest Polakiem i Europejczykiem.

Powinności nauczycieli, wychowawców

1. Wychowawcy i nauczyciele zapewniają uczniom i ich rodzicom wszechstronne informacje na temat wymagań stawianych przez szkołę, podejmowanych przez nią działań oraz postępów uczniów
2. Zapoznają uczniów i ich rodziców z regulaminami i programami nauczania realizowanymi w szkole.
3. Kierują się dobrem ucznia i są do jego dyspozycji, aby prowadzić z nim rozmowy indywidualne.
4. Każdorazowo reagują na dostrzeżone dobro i zło w szkole i poza szkołą. Szeroko promują pozytywne zachowania uczniów.
5. Zdecydowanie reagują na przejawy brutalnej agresji ze strony uczniów w stosunku do innych uczniów jak i wszystkich pracowników szkoły.
6. Nie stosują „terroru” jako metody wychowawczej (co nie oznacza rezygnacji ze stawiania wymagań) i nie stawiają oceny z przedmiotu bezpośrednio za zachowanie ucznia. Przestrzegają w tym względzie zasady zawarte w Statucie Szkoły.
7. Czuwają nad prawidłowym stylem spędzania przerw przez uczniów, zwracają uwagę ich na kulturalną postawę.
8. Są zobowiązani do rozpoznania sytuacji wychowawczej i życiowej uczniów i poinformowania uczących nauczycieli o trudnych przypadkach w tym zakresie. W miarę potrzeb odwiedzają wychowanka w jego miejscu zamieszkania (po uzyskaniu zgody rodziców ucznia).
9. Czuwają nad postępami w nauce i frekwencją ucznia, są w stałym kontakcie z rodzicami ucznia.
10. Są zobowiązani do kierowania uczniów z trudnościami w nauce do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej na badania specjalistyczne.
11. Wspomagają zespół uczniowski, inspirują i w razie potrzeby kierują realizacją podjętych działań.
12. Dbają o rozwój samorządności w klasie i w szkole.
13. Podejmują systematyczne wysiłki zmierzające do wytworzenia prawidłowej atmosfery wspólnoty klasowej i szkolnej.

14. Uczestniczą we wszystkich sytuacjach ważnych dla klasy ujętych w planie wychowawczym, w którym biorą udział wychowankowie.
15. Dbają o zdrowie i sprawność fizyczną wychowanków oraz kształtują ich postawę proekologiczną.
16. Kształtują umiejętności interpersonalne, rozwijają sferę duchową, uczuć, emocji i woli.
17. Wpływają na rozwój zainteresowań i intelektu wychowanków, kształtują ich umiejętności obserwacji świata i siebie.

OBSZAR I „INTEGRACJA ŚRODOWISKA KLASOWEGO/SZKOLNEGO I LOKALNEGO”

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>Komunikacja międzyludzka</p> <ul style="list-style-type: none"> - Krytyczne i rzeczowe ocenianie wypowiedzi własnych i kolegów(względem merytorycznym). - Przestrzeganie zasad kulturalnej rozmowy. Kształtowanie postaw asertywnych - Wyrażanie odmowy zgodnie z zasadami kultury - Formułowanie sądów ze świadomością odpowiedzialności za słowo - Dostrzeganie i szanowanie odmienności poglądów i przekonań innych ludzi - Dostrzeganie potrzeb własnych i innych ludzi, tolerancja - Przykłady tolerancji i nietolerancji w życiu i w literaturze 	<p>Uczeń jako członek grupy (klasy, rodziny)</p> <p>Relacje międzyuczniowskie:</p> <p>Pomoc kolegom w konkretnych sytuacjach życiowych</p> <p>Gry i zabawy integracyjne</p> <p>Klasa jako zespół (integracja zespołu klasowego)</p> <p>Wspólne wycieczki</p> <p>Wykonanie klasowej gazetki ściennej</p> <p>Spotkanie opłatkowe (śpiewanie kolęd, składanie sobie życzeń)</p> <p>Urodziny i imieniny w klasie</p> <p>Działalność samorządu klasowego (rola przewodniczącego, zastępcy, skarbnika)</p> <p>Obowiązki dyżurnego</p> <p>Gospodarowanie i wspólne urządzenie klasy</p> <p>Pielęgnacja roślin na terenie klasy</p> <p>Jestem członkiem rodziny:</p> <p>Obowiązki członków rodziny</p> <p>Zwyczaje i obrzędy panujące w rodzinie</p> <p>Pamiętki rodzinne – plakaty, prezentacje</p> <p>Uczeń na tle społeczności szkolnej:</p> <p>Jestem członkiem społeczności szkolnej:</p> <p>Rola Samorządu Uczniowskiego</p> <p>Udział w uroczystościach szkolnych i apelach organizowanych przez SU</p> <p>Pasowanie na ucznia</p>	<p>Wychowawcy klas</p> <p>Nauczyciele</p> <p>Pedagog/psycholog</p> <p>Opiekun Samorządu Szkolnego</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Uczniowie</p> <p>Rodzice</p> <p>Nauczyciele</p>

	<p>Andrzeжки Powitanie Wiosny z topieniem Marzanny Apel Bożonarodzeniowy, Wielkanocny Udział w konkursach szkolnych Projekt kartki świątecznej Konkurs recytatorski Konkurs kroszonkarski Ekspresja teatralna (przedstawienia szkolne) Ekspresja plastyczna (wystawa prac plastycznych)</p>			
--	---	--	--	--

OBSZAR II „PODNOSZENIE PRESTIŻU SZKOŁY W OCZACH UCZNIÓW I SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ”

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dbłość o dobre imię szkoły. 2. Kultura osobista ucznia. 3. Rozwijanie wrażliwości estetycznej ucznia. 4. Rozwijanie zainteresowań. 5. Podnoszenie poziomu kompetencji społecznych. 6. Kształtowanie postawy życiowej w społeczeństwie lokalnym. 7. Budowanie zaradności życiowej. 8. Nauka samodzielnego podejmowania aktywności/ inicjatywy. 9. Reprezentowanie szkoły w środowisku lokalnym. 10. Nawiązanie współpracy z organizacjami, instytucjami, 	<ul style="list-style-type: none"> - praca podczas lekcji: (zwracanie uwagi na zachowanie się uczniów) -praca indywidualna i grupowa, - warsztaty, - udział uczniów w inicjatywach społecznych, - udział w programach wychowawczych, - przygotowywanie uczniów do olimpiad, konkursów - szkolenia - wystawy 	<p>Wychowawcy klas Nauczyciele Pedagog/psycholog Opiekun Samorządu Szkolnego</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Uczniowie Rodzice Nauczyciele</p>

OBSZAR III „KSZTAŁTOWANIE POSTAW PATRIOTYCZNYCH I OBYWATELSKICH”

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>- Kształtowanie poczucia przynależności do wspólnej regionalnej, narodowej i europejskiej.</p> <p>- Wkład Polaków do dziedzictwa kulturowego Europy.</p> <p>- Poznawanie dzieł reprezentatywnych dla kultury europejskiej.</p> <p>Współzawodnictwo w życiu szkoły i środowiska lokalnego.</p> <p>- Aktywny udział w imprezach szkolnych, klasowych i środowiskowych</p> <p>Dziedzictwo kultowe w regionie</p> <p>- Moja miejscowość wczoraj i dziś</p> <p>- Najstarszy mieszkaniec mojej</p>	<p>Co wiem o Europie – quiz</p> <p>Konkurs na najbogatszy zbiór widokówek z różnych krajów Europy i Polski</p> <p>Sylwetki Polaków – laureatów Nagrody Nobla</p> <p>Wielcy Polacy – Europejczycy</p> <p>- Mikołaj Kopernik</p> <p>- Fryderyk Chopin</p> <p>- Papież Jan Paweł II</p> <p>Wybitni twórcy kultury polskiej muzyki, rzeźbiarze i malarze, pisarze</p> <p>Klasyka literacka polska i obca</p> <p>Zorganizowanie choinki, składanie życzeń świątecznych, zaprojektowanie kartki, zaproszenia, redagowanie tekstów na różne okazje</p> <p>Założenie kroniki klasowej</p> <p>Przygotowanie lub udział w akademiach z</p>	<p>Wychowawcy klas</p> <p>Nauczyciele</p> <p>Pedagog/psycholog</p> <p>Opiekun Samorządu Szkolnego</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Cała społeczność szkolna</p>

<p>miejsowości</p> <p>Poszanowanie tradycji narodowych</p> <p>Kształtowanie poczucia tożsamości narodowych</p> <p>Oddawanie szacunku wobec symboli</p> <p>Tradycje szkoły</p> <p>Tradycje lokalne</p> <p>Budowanie więzli lokalnych</p> <p>Kształtowanie samorządności</p> <p>Współpraca międzynarodowa: budowanie pozytywnego wizerunku Polski za granicą</p>	<p>różnych okazji</p> <p>Uczestnictwo w pracach społecznych na rzecz szkoły i środowiska</p> <p>Przygotowanie albumu, prezentacji, plakatu</p> <p>Wykonywanie ilustracji o swojej miejscowości i jej mieszkańcach</p> <p>Uczniowie spotykają się z najstarszą osobą i przeprowadzają wywiad.</p>			
--	--	--	--	--

OBSZAR IV „WYCHOWANE DO WARTOŚCI. DYSKRYMINACJA, UPRZEDZENIA STEREOTYPY”

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>1. Kształtowanie prawidłowych postaw prospołecznych.</p> <p>2. Kształtowanie prawidłowych relacji/kontaktów interpersonalnych</p> <p>3. Wzbogacenie uczniowskiej wiedzy na temat wartości oraz określenie ich znaczenia w życiu codziennym.</p> <p>4. Tworzenie pozytywnej atmosfery:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ akceptacja, wyrozumiałość ➤ podmiotowe traktowanie ➤ docenianie wysiłku i zaangażowania ➤ wsparcie ➤ pozytywna motywacja ➤ sprawiedliwość w ocenie 	<p>warsztaty,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjścia do teatru/ filharmonii/ muzeum/ itp., - zajęcia interaktywne, - przygotowanie spektaklu, prezentacji, - godziny wychowawcze, - spotkania z psychologiem/ pedagogiem szkolnym, pracownikami PPP, doradcą zawodowym, spotkania z przedstawicielami różnych zawodów. - udział w zbiórkach charytatywnych - udział w akcjach wolontariatu m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • Szlachetna Paczka • Zbiórka nakrętek • Zbiórki dla stowarzyszeń i schronisk • Wskazanie dziecku potrzeby stawiania sobie celów i sposobów ich osiągnięcia, • Uświadamianie dziecku ludzkich uczuć i przeżyć oraz ich rozumienie, postrzeganie siebie jako jednostki i osoby pełniącej różne role społeczne, • Uczenie się podejmowania decyzji, 	<p>Wychowawcy klas Nauczyciele Pedagog/psycholog</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Uczniowie Społeczność lokalna</p>

<p>5. Działalność charytatywna</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ uwrażliwienie na potrzeby innych ➤ ukazywanie wartości uniwersalnych m.in: <ul style="list-style-type: none"> - szacunek - odwaga <p>- prawda</p> <ul style="list-style-type: none"> – Odpowiedzialność wobec siebie i za siebie: – Więzy emocjonalne, wzajemne zrozumienie i szacunek: – Zasady przynależności do zbiorowości szkolnej: – Dom, Ojczyzna, tradycje, zwyczaje i obyczaje kulturowe w rodzinie i społeczeństwie: – Kształcenie i rozwijanie samodzielności 	<ul style="list-style-type: none"> • Przejawianie ciekawości poznawczej i podejmowanie prób samodzielnego zdobywania wiedzy • Prezentowanie postaw i zachowań zgodnych ze społecznie uznanymi normami • Szacunek dla innych, opieka nad młodszym i słabszym, • Rozumienie przynależności do rodziny, • Kontrolowanie własnego zachowania i jakości kontaktów z innymi ludźmi, • Przestrzeganie zasad i norm postępowania w różnych sytuacjach • Poznawanie, kultywowanie i kreowanie zwyczajów klasowych i szkolnych • Poczucie związku ze szkołą • Wyrażanie własnego zdania i akceptowanie prawa innych do własnego zdania, • Postępowanie zgodne z uznanymi normami życia szkolnego • Rozumienie znaczenia rodziny, poczucie 			
---	--	--	--	--

	<p>przynależności do niej oraz poczucie tożsamości rodzinnej</p> <ul style="list-style-type: none">• Rozumienie istoty kultywowania tradycji i zwyczajów rodzinnych,• Dostrzeganie potrzeby oraz celowości podziału pracy i obowiązków w rodzinie• Zainteresowanie przeszłością• Szacunek dla symboli państwowych• Poczucie więzi emocjonalnej z Ojczyzną i Małą Ojczyzną• Poczucie związku z miejscem zamieszkania, swoją miejscowością, patriotyzm• Umiejętność podejmowania decyzji w różnych sytuacjach,• Troska o własne zdrowie i bezpieczeństwo,• Rozwiązywanie problemów w sytuacjach znanych i nieznanach			
--	--	--	--	--

OBSZAR V – BEZPIECZEŃSTWO W SPOŁECZNOŚCI SZKOLNEJ I TRUDNOŚCI W NAWIĄZYWANIU KONTAKTÓW RÓWIEŚNICZYCH

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>1. Zapoznanie z regulaminami obowiązującymi w szkole</p> <p>2. Zapoznanie z instrukcjami postępowań</p> <p>3. Przeprowadzanie próbnych ewakuacji</p> <p>4. Poprawa stanu bezpieczeństwa na terenie szkoły, w jej obrębie i poza nią.</p> <p>5. Badanie poczucia bezpieczeństwa w szkole.</p> <p>6. Kreowanie zdrowego, bezpiecznego i przyjaznego środowiska.</p> <p>7. Promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród dzieci i młodzieży.</p> <p>8. Zaznajomienie uczniów</p>	<p>- spotkania informacyjne</p> <p>- próbne ewakuacje</p> <p>- spotkania z policjantem</p> <p>-uroczystości szkolne, apele,</p> <p>- zajęcia wychowania fizycznego,</p> <p>- spotkania ze specjalistami, pracownikami służb medycznych i/lub paramedycznych,</p> <p>- warsztaty, lekcje wychowawcze,</p> <p>I.Przeciwdziałanie zagrożeniom:</p> <p>1. Uczenie się rozpoznawania niebezpiecznych sytuacji i radzenia sobie w nich</p> <p>2. Wskazanie miejsc szczególnie niebezpiecznych w naszej okolicy np. zwirownia, rzeka</p> <p>3. Wykonanie gazetki tematycznej: „Nie rozpalaj ogniska w lesie”, „Nie kąp się w miejscach niedozwolonych”, „Pamiętaj! Jezdnia to nie plac zabaw”.</p>	<p>Nauczyciele</p> <p>Wychowawcy</p> <p>Pedagog /Psycholog</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Cała społeczność szkolna</p>

z praktyczną formą pierwszej pomocy.	4. „Życie bez nałogu” – Umiejętność ochrony się przed propozycją użycia środków odurzających i uzależniających (alkohol, papierosy, dopalacze) 5. Niebezpieczeństwo cyberprzemocy, gier komputerowych			
PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ				
1. Zapobieganie problemom i zachowaniom problemowym u dzieci. 2. Przeciwdziałanie zażywaniu substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież: <ul style="list-style-type: none"> ➤ środki odurzające ➤ nowe substancje psychoaktywne ➤ środki psychotropowe ➤ środki zastępcze 	<ul style="list-style-type: none"> - spotkania ze specjalistami - uczestniczenie w programach edukacyjno – profilaktycznych - warsztaty - spotkania indywidualne - dobre przykłady - - materiały informacyjne /ulotki -Trening umiejętności 	Nauczyciele Wychowawcy Pedagog /Psycholog	Na bieżąco	Uczniowie Nauczyciele Rodzice

<ul style="list-style-type: none"> ➤ alkohol ➤ nikotyna <p>3. Profilaktyka uzależnienia od gier komputerowych, Internetu, hazardu.</p> <p>4. Profilaktyka zachowań agresywnych, przemocowych</p> <p style="padding-left: 40px;">(przemoc fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna)</p> <p>5. Cyberprzemoc:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Propagowanie zasad dobrego zachowania w Internecie. • Rozwijanie świadomości bezpiecznego korzystania z nowych mediów przez uczniów. • Promowanie wśród uczniów zasad poprawnego zachowania się w świecie wirtualnym. • Zaangażowanie uczniów w 				
--	--	--	--	--

<p>projekty o tematyce przeciwdziałaniu cyberprzemocy oraz uzależnieniu od korzystania z nowych mediów</p> <p>6. Spotkania/warsztaty dla nauczycieli i rodziców</p> <p>7. Spotkania/konsultacje dla rodziców.</p> <p>8. Uświadamianie rodziców / opiekunów uczniów o miejscach, w których mogą szukać pomocy w razie wystąpienia problemu.</p>				
PROFILAKTYKA PROZDROWOTNA				
<p>1. Kształtowanie zdrowego stylu życia.</p> <p>2. Kształtowanie prawidłowych postaw prozdrowotnych</p> <p>3. Radzenie sobie ze stresem.</p>	<p>1. Zdrowo się odżywiam</p> <p>a. Wspólne spożywanie drugiego śniadania</p> <p>b. Rozwijanie umiejętności kulinarnych np. sporządzanie surówek, kanapek</p> <p>c. Gazetki tematyczne</p>	<p>Wychowawcy Nauczyciele Pedagog /Psycholog</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Uczniowie Nauczyciele Rodzice</p>

<p>4. Zajęcia sportowe</p> <p>5. Zagrożenia cywilizacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ problemy ekologiczne ➤ problemy demograficzne ➤ problem głodu ➤ terrorizm <p>- choroby:</p> <p>6. Zachowania autoagresywne</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ współpraca z Poradnią Psychologiczną – Pedagogiczną <p>7. Nabywanie przez uczniów nowych umiejętności społecznych.</p> <p>8. Wyposażenie uczniów, rodziców i nauczycieli w wiedzę z zakresu właściwego zarządzania stresem.</p> <p>9. Rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów i wychowanków.</p> <p>10. Kształtowanie wśród uczniów postaw zapobiegających podatności na ryzyko kontaktu z</p>	<p>2. Dbam o higienę ciała</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Udział w pogadankach i obejrzenie filmów na temat higieny jamy ustnej (spotkania z higienistką szkolną) b. Udział w konkursach promujących zdrowy styl życia c. Pogadanki na temat higieny osobistej 			
--	--	--	--	--

<p>sytuacjami ryzykownymi</p> <p>11. Kształtowanie w uczniach chęci dbania o swoje bezpieczeństwo.</p> <p>12. Przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jako alternatywnej pozytywnej formy działalności zaspokajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzebę podniesienia samooceny, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej.</p>				
--	--	--	--	--

OBSZAR VI „ŻYCIE W RODZINIE I SPOŁECZEŃSTWIE. PRAWIDŁOWE RELACJE RÓWIEŚNICZE”

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>Dostrzeganie wartości rodziny w życiu osobistym człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozumienie wartości rodziny w życiu człowieka i swojej w niej roli. <p>Rodzina wzorem życia dla dzieci</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kultura i tradycje w rodzinie (Boże Narodzenie, Wielkanoc, Wszystkich Świętych, I Komunia św. i inne) <p>Koleżeństwo, przyjaźń, zakochanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wartość uczuć w życiu każdego człowieka - Podobieństwa i różnice między koleżeństwem a przyjaźnią - Potrzeba akceptacji uczuć i szacunku w każdym okresie życia człowieka <p>Macierzyństwo i ojcostwo</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rola rodziców w życiu dziecka 	<p>Drzewo genealogiczne własnej rodziny, prezentacja prac</p> <p>Konkurs plastyczny „Ja i moja rodzina”</p> <p>„Wieczór wigilijny w moim domu” – wypowiedzi plastyczne, literackie, konkurs „Kartka z pamiątnika”</p> <p>Rozmowa o uczuciach – „burza mózgów”</p> <p>Omawianie przykładów z literatury i życia</p> <p>Kim jest dla mnie mama?</p> <p>Kim jest dla mnie tato?</p>	<p>Wychowawcy klas</p> <p>Nauczyciele</p> <p>Pedagog/psycholog</p> <p>Opiekun Samorządu Szkolnego</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Uczniowie</p> <p>Nauczyciele,</p> <p>Wychowawcy,</p> <p>Rodzice</p>

OBSZAR VII „DORADZTWO ZAWODOWE”

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
Wzbogacanie uczniowskiej wiedzy na temat różnych zawodów oraz określenie znaczenia pracy w dorosłym życiu	- Spotkania z przedstawicielami lokalnych zakładów pracy – zwiedzanie - Spotkania z rodzicami: prezentacja różnych zawodów (rolnik, fryzjer, ogrodnik, piekarz, stolarz i inni)	Wychowawcy klas Nauczyciele Pedagog/psycholog Opiekun Samorządu Szkolnego	Na bieżąco	Uczniowie Rodzice

OBSZAR V III „WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI”

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>1. Zaangażowanie rodziców w życie szkoły.</p> <p>2. Pedagogizacja rodziców dotycząca tematów zawartych w Programie Wychowawczo – Profilaktycznym Szkoły.</p> <p>3. Współpraca z rodzicami / opiekunami prawnymi uczniów w celu wyeliminowania niepożądanych zachowań</p> <p>4. Zaangażowanie wychowawców w informowanie rodziców o prawidłowościach rozwojowych ich dzieci, podczas spotkań rodzicielskich.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -uczestnictwo w uroczystościach szkolnych i klasowych, organizacja imprez środowiskowych (Dzień Babci i Dziadka, Dzień Dziecka, Dzień Ojca i Matki, Jasełka) celem integracji środowiska lokalnego oraz szkoły. -czynny udział w życiu szkoły - warsztaty -konsultacje, spotkania z wychowawcami - udział w wyborach do Samorządu Szkolnego - Spotkania z rodzicami – informacja o postępach w nauce, o życiu szkoły - kształtowanie odpowiedzialności za podejmowane decyzje - Dzieci z dysfunkcjami w szkole masowej, dzieci z zachowaniami agresywnymi – prelekcja pracownika poradni PPP dla nauczycieli i rodziców, spotkania z policjantem. 	<p>Wychowawcy klas Nauczyciele Pedagog/psycholog Opiekun Samorządu Szkolnego</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Rodzice</p>

Organizacja czasu wolnego poprzez uczestnictwo w kołach zainteresowań (zajęcia pozalekcyjne)

Szkoła umożliwia rozwijanie zainteresowań uczniów poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych (kółka przedmiotowe, kółka muzyczne, europejskie)

Pomoc materialna

1. Pomoc finansowa dla uczniów z rodzin zagrożonych oraz o niskim standardzie życia. Możliwość uzyskania stypendium socjalnego i naukowego. Wyprawka szkolna dofinansowanie do zakupu podręczników
2. Zorganizowanie dożywiania dzieci z rodzin najuboższych – drugie śniadanie

Program profilaktyki został przedstawiony na posiedzeniu Rady Pedagogicznej w dniu 31.08.2015r.

i zatwierdzony do realizacji Uchwałą Rady Pedagogicznej nr 3/2015/2016 z dnia 10.09.2016r. oraz

przedstawiony Radzie Rodziców w dniu 10.09.2015r.

Realizacja programu jest przewidziana na lata 2015-2018. Szkolny Program Profilaktyczny ma charakter otwarty, może być uzupełniany i modyfikowany w zależności od potrzeb.

PLAN
impres i uroczystości

1. Rozpoczęcie roku szkolnego
2. Sprzątanie Świata
3. Pasowanie uczniów kl. I
4. Dzień Edukacji Narodowej
5. Dzień Papieski
6. Święto Wszystkich Świętych
7. Święto Niepodległości
8. Dzień św. Marcina
9. Wieczór Andrzejkowy
10. Boże Narodzenie – apel świąteczny / Jasełka
11. Dzień Seniora
12. Bal karnawałowy
13. Powitanie wiosny
14. Apel świąteczny
15. Rocznica Konstytucji 3 Maja
16. Dzień Europejski w szkole
17. Dzień Ojca i Matki
18. Dzień Dziecka
19. Zakończenie roku szkolnego

Terminy uroczystości ustalane będą na bieżąco, zgodnie z kalendarzem roku szkolnego.

Odpowiedzialnymi za ich realizację są wszyscy nauczyciele i dyrektor szkoły. Koordynatorzy działań organizacyjnych będą wyznaczeni na bieżąco.

Wycieczki szkolne

Wycieczki organizowane będą przez nauczycieli wychowawców po uzgodnieniu z uczniami i ich rodzicami wg indywidualnych planów.

Efektywność Programu Wychowawczo - profilaktycznego sprawdzamy poprzez:

- A. Analizę wyników w zakresie wychowania
 - Zachowania i aktywność nagradzania i uznawana
 - Zachowania przynoszące uszczerbek dobremu imieniu jednostki i całej szkoły
- B. Wyniki klasyfikacji
- C. Monitorowanie procesu wychowawczego
- D. Liczbę interwencji odnośnie zachowań nieakceptowanych społecznie w środowisku szkolnym i najbliższym otoczeniu
- E. Ankiety wśród uczniów, nauczycieli, rodziców
- F. Dyskusje w czasie spotkań klasowych, zebrań samorządu uczniowskiego, rad pedagogicznych i spotkań z rodzicami
- G. Wyniki kontroli zewnętrznej i wewnętrznej

Podsumowania ewaluacji dokonuje się na końcowym posiedzeniu Rady Pedagogicznej w danym roku szkolnym.

EWALUACJA „PROGRAMU WYCHOWAWCZEGO - PROFILAKTYCZNEGO”

Program wychowawczo - profilaktyczny szkoły ma charakter otwarty i może być uzupełniany, modyfikowany. W pierwszym roku po jego wprowadzeniu poddany zostaje badaniom mającym na celu ocenę skuteczności jego oddziaływania. Odpowiednie informacje zwrotne uzyskane zostaną za pomocą ankiet, podczas rozmów z rodzicami, uczniami oraz obserwacji nauczycieli, szczególnie wychowawców.

Ocena funkcjonowania programu i wnioski na rok następny przedstawione zostaną na konferencji podsumowującej rok szkolny.

W kolejnym etapie można dokonać zmian, których potrzeba wynika z przedstawionych wniosków. Odpowiednie ustalenia należy opracować z udziałem nauczycieli, uczniów i rodziców. Uwzględnić należy stale zmieniające się treści i zadania wychowawcze szkoły.

Przepisy prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483);
2. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59; 949);
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na indywidualny program lub tok nauki oraz organizacji indywidualnego programu lub toku nauki (Dz.U. 2017 poz. 1569);
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz.U. 2017 poz. 1580);
7. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526).
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności postępującej się językiem regionalnym (Dz.U. 2014 r. poz. 263);
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych (Dz.U. 1992 r. nr 36 poz. 155 z późn. zm);
10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wspomagania nauczania języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą oraz dzieci pracowników migrujących (Dz.U. 2017 r. poz. 1042);
11. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz.U. 2015 r. poz. 1214);
12. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2016 r. poz. 1817, 1948, z 2017 r. poz. 60, 573).
13. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. 2017 r. poz. 149, 60);
14. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. 2015 r. poz. 1916);

15. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2017 r. poz. 882);
16. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2016 r. poz. 487);
17. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. 2017 r. poz. 957);
18. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2003 r. nr 6 poz. 69);
19. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2015 r. poz. 1390);
20. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2011 r. nr 209 poz. 1245);
21. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2017 r. poz. 783, 1458);
22. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie realizacji Rządowego programu wspomagania w latach 2015–2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+” (Dz.U. 2015 r. poz. 972
23. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59);
24. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (Dz.U. 1989 nr 29 poz. 155);
25. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. 1977 nr 38 poz. 167);
26. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
27. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 lutego 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. 2014 poz. 395 z późn. zm.);
28. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
29. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. 2017 r. 459);
30. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 2016 r. poz. 1822);
31. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2003 nr 6 poz. 69);

32. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz.U. 2001 r. nr 135 poz. 1516 i 2014 r. poz. 1150);
33. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. 2017 r. poz. 149, 60);
34. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2015 r. poz. 1390);
35. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2011 nr 209 poz. 1245);
36. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2017 r. poz. 783, 1458);
37. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2016 r. poz. 487);
38. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1578);
39. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. 2017 r. poz. 957);
40. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie realizacji Rządowego programu wspomagania w latach 2015–2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+” (Dz. U. z 2015 r. poz. 972);
41. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
42. Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. 2016 r. poz. 656);
43. Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (Dz.U. 2011 nr 208 poz. 1241 z późn. zm.);
44. Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. 2017 r. poz. 1260);
45. Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. 2016 poz. 1866);
46. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2017 r. poz. 882);
47. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz.U. 2016 poz. 1602).

48. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 283 z późn. zm.);
49. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o Systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943 z późn. zm.);
50. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
51. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r. poz. 1137, 2138, z 2017 r. poz. 244, 768, 773, 952, 966, 1214);
52. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 2017 poz. 204);
53. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U. 2017 r. 459);
54. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz.U. 2015 r. poz. 1094);
55. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. 2016 r. poz. 922);
56. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. 2016 r. poz. 1654, z 2017 r. poz. 773);
57. Ustawa o z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. 2017 r. poz. 1219).
58. Konwencja Rady Europy o cyberprzestępczości, sporządzona w Budapeszcie dnia 23 listopada 2001 r. (Dz.U. 2015 poz. 728);
59. Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 r. (Dz. U. Nr 30 poz. 179 z późn. zm.);
60. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
61. Konwencja Rady Europy o cyberprzestępczości, Budapeszt 23.11.2001 r., CETS nr 185.
62. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 283 z późn. zm.);
63. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526);
64. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 poz. 1591);
65. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz.U. z 2015 r. poz. 1214);
66. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. z zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2015 r. poz. 1249);
67. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie realizacji Rządowego programu wspomaganie w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach - „Bezpieczna+” (Dz. U. z 2015 r. poz. 972);
68. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943 z późn. zm.);

69. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
70. Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2010 r. nr 127, poz. 857);
71. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2017 r. poz. 783, 1458);
72. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości w przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2013 r. poz. 1563);
73. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. 2016 r. poz. 1654, z 2017 r. poz. 773);
74. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2017 r. poz. 882);
75. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2015 r. poz. 1390).
76. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. 2017 r. poz. 957);
77. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2017 r. poz. 697);
78. Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169).